

Приходько В.М.
viktoriiia.mail@gmail.com
кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри соціології
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ МІЖСОБИСТОГО СПІЛКУВАННЯ

Людина – істота соціальна. Знаходячись в соціумі вона повинна дотримуватись певних правил поведінки, спілкування тощо, які регулюють життя певної спільноти зокрема та суспільства в цілому. Для досягнення поставлених цілей людині потрібно також міжособисте спілкування.

Міжособисте спілкування – це процес обміну повідомленнями та їх інтерпретація двома або більше індивідами в процесі взаємодії та сприйняття одне одного в певному соціальному середовищі. Включає в себе обмін інформацією між суб'єктами діяльності, в якому містяться результат відображення людьми дійсності; вироблення спільної стратегії діяльності суб'єктами спілкування; сприйняття та розуміння один одного в процесі вирішення спільних завдань. В спілкуванні людина здійснює самовизначення та самоподачу, демонструючи свої індивідуальні особливості.

При цьому важливо звернути увагу, що спілкування може бути ефективним за умови однакової інтерпретації змісту повідомлення, обставин, які супроводжують дане спілкування, а також врахування соціальних аспектів комунікації (рольові, культурні особливості тощо). Міжособисте спілкування може бути формальним та неформальним, безпосереднім та опосередкованим, тимчасовим та довготривалим, рольовим та міжособовим. Ефективність буде залежати від врахування багатьох соціальних та психологічних факторів суб'єктів спілкування. Сконцентруємо увагу саме соціальних аспектах спілкування.

Спілкування об'єктивно породжується спільною життєдіяльністю людей в системі їх стосунків з соціальним середовищем внутрішньо групових та

міжособистих стосунків. Соціальні стосунки проявляються в спілкуванні людей, не як особистостей, а як представників певних груп, спільнот, при виконанні певних функцій та ролей. Виконувати певну функцію (службову, життєву, сімейну) означає, що слід робити те, що «потрібно» на даному місці за даних обставин. Це «потрібно» визначається законами, культурою та звичаями, які існують там, де живуть люди. Ролі також можуть бути різні – соціальні, міжособові, внутрішньо групові, індивідуальні. Ролі - це така поведінка, яка очікується від людини при виконанні певних соціальних функцій у відповідності до соціального середовища, або взаємодії з іншими людьми. Тому поведінка та спілкування людей, в залежності від тієї ролі, яку вона виконує в певний проміжок часу, може дуже відрізнятись. Наприклад, людина одночасно є викладачем, слухачем курсів (мовленнєвих, підвищення кваліфікації), батьком або матір'ю, дитиною своїх батьків, керівником або підлеглим. Кожна роль вимагає своєрідних правил виконання. Недотримання правил призводить до непорозуміння та бар'єрів спілкування, та в результаті - до неефективного спілкування.

Також, люди - активні суб'єкти спілкування, тому для ефективної комунікації слід враховувати ще й мотиви, цілі, установки, особливості діяльності індивіда тощо. При цьому, інформація не просто передається від одного суб'єкта до іншого, але й трансформується (уточняється, інтерпретується, сприймається через призму власних поглядів, розуміється, або не розуміється). Окрім того, інформація не тільки передається, але й має за мету вплинути на іншу людину, переконати в чомусь, вплинути на поведінку.

Тому шляхами оптимізації міжособового спілкування буде врахування соціальних аспектів, зокрема рольових, культурних, статево-вікових, професійних, ієрархічних, релігійних особливостей соціальних контактів. Неабияку роль відіграють соціальні інститути в формуванні навичок ефективної комунікації в соціумі. Важливе значення покладено на освітні заклади, сім'ю в навчанні правил результативного міжособового спілкування.